

Croquis històric de la mà de Joaquim Pla i Dalmau

Joaquim Pla i Dalmau és prou conegut com per estalviar-nos l'atribolament de la presentació. Estiueja al mas Rufi de Caldes de Malavella, fet que el vincula profundament a aquest poble, el qual estima i coneix, motiu pel qual ens hem adreçat a ell a l'hora de dibuixar un senzill croquis de la història de la vila.

Pla i Dalmau és un home vinculat al Punt, periòdic que ha seguit amb assiduitat, des dels seus orígens. «El fet que Girona pugui mantenir dos diaris em sembla enormement positiu». Intentant centrar la conversa, estirem el fil de la història:

—Tota una sèrie de troballes impressionants han demostrat l'existència d'importants nuclis de població, tant paleolítics com neolítics, en una zona que havia estat lacustre, és a dir, coberta per un llac en la major part de la seva superfície, fet sobradament demostrat des de finals del segle passat, en què s'iniciaren les tasques de recerca.

Però tot i aquests assentaments humans i els ibèrics que els continuaren, la veritable època d'esplendor de Caldes no s'inicià fins l'arribada de les legions romanes. La seva situació estratègica, a mig camí de França i, sobretot, la descoberta de les deus d'aigua calenta, la convertiren en un lloc important de la via romana.

Fou convertit en un lloc de descans tant per a individus concrets com per a les regions que anaven de pas. Les termes jugaven un paper important en la vida de relació dels ciutadans, eren una curiosa barreja de lloc de tertúlia, de pràctiques higièniques i d'esports, que no té comparació possible amb les formes de vida posterior.

Les termes públiques dels romans no només complien la missió de cases de banys, sinó que, es convertien en un complement, de la vida social, la qual els omplia una bona part de l'horari quotidià.

Les estacions termals, però, gaudien d'unes certes diferències amb les termes corrents, i cal no confondre les unes amb les altres. La seva finalitat era

medicinal, talment com ara, bastant-se en els coneixements que tenia la medicina clàssica de les virtuts guaridores de determinades aigües. Allà on existien aigües calentes considerades curatives s'hi desenvolupava un centre de població important.

Caldes de Malavella ha conservat en el seu nom de Caldes (= calentes) el record del seu origen romà. Vint anys enrera encara s'hi trobaven restes de la via romana sense necessitat de buscar gaire.

En arribar l'època medieval, la població s'endarrerí. L'església romànica i l'important nucli situat a l'entorn de l'ermita de Sant Grau, possiblement edificat damunt de construccions romanes, demostren que la vida continuà per aquests indrets, tot i que els 12.000 habitants en què alguns xifren la població local en època dels romans, minvava considerablement.

Posteriorment, l'aparició de les bandes àrabs i dels corsaris a la costa obligà a desviar el camí de França cap a l'interior, lloc per on els vianants podien circular amb més garanties de seguretat.

Aquest trasllat viari deixà la vila convertida en poc més que un cul de sac, fet que no difereix gaire de l'actualitat. L'antiga via romana es trobava dominada pel castell de Sant Maurici, tètrica construcció que donà lloc a la llegenda de la bruixa:

Segons que sembla, quan el castell es trobava abandonat, esdevenia lloc de residència d'una bruixa que exigia els tributs en forma de fetges de criatures i coses per l'estil.

Al llarg dels segles XVII, XVIII i XIX, la vida a Caldes transcorregué de forma llangida, amb una població molt minvada que no es decidia a iniciar la recuperació. No fou fins a finals

del segle XIX, en iniciar-se l'explotació comercial de les aigües termals, que la vila féu una revifalla. En primer lloc s'inicià un moviment d'explotació de la vila com a balneari, aprofitant les propietats curatives de les seves aigües i, poc temps després, aparegué la primera indústria d'embotellament d'aigua, sector que ocupa actualment el 60 o 70% de la població activa.

Com podem veure, els moments d'euforia de la vila sempre han estat vinculats a la utilització de les aigües termals que apareixen a través de les seves fonts.

Caldes tingué una bona oportunitat quan va arribar el ferrocarril. Si hagués fet un esforç d'imaginació s'hauria pogut convertir en un important centre de descans. Enguany, la seva relativa proximitat a la costa i alhora la seva separació, el convertirien en un lloc idíl·licament tranquil, però que s'ha vist del tot superat per l'aparició de les urbanitzacions.

Podria convertir-se en un important centre subcomarcal, ja que gaudeix d'una rodalia important, la qual convergeix aquí a l'hora d'efectuar les compres.

En preguntar-li quines són, al seu parer, les causes que han impedit una major industrialització de la vila, ens assegura que ell no creu pas que hagin existit pressions per part de les indústries ja establertes, ans al contrari, considera que han estat causes més materials les que han dificultat aquest desenvolupament, causes com, per exemple, la manca d'aigua freda.

Joaquim Pla i Dalmau coneix prou la població de Caldes com per continuar parlant-ne fins quedar esgotats, feu brollar idees i comentaris talment com una font termal, però la lletra impresa té les seves limitacions i no permet el desbordament.

Joaquim Pla i Dalmau: un home vinculat a Caldes a través de diverses generacions (Foto Miquel Tornó)

Hostal

Can GOLI

Carretera N. 2 - Km. 709

Tel. 470275

Caldes de Malavella

Especialitats en carn a la brasa
Cuina típica regional
Masia Catalana

"la Caixa"
també hi vol ser present
amb la seva felicitació

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"

Pla Dalmau

LLIBRERIA GENERAL I TÈCNICA

TELÈFON 20 01 86 - GIRONA